Επαναληπτική Άσκηση Στερεό

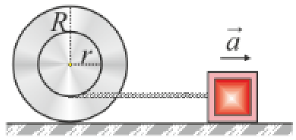

Τροχός ακτίνας $R = 0{,}4\ \text{m}$ και μάζας $m = 1\ \text{kg}$ φέρει εγκοπή ακτίνας $r = R/2$ στην οποία είναι τυλιγμένο αβαρές και μη ελαστικό νήμα, το άλλο άκρο του οποίου συνδέεται στο μέσον κύβου πλευράς R και μάζας $M = 6\ \text{kg}$, όπως στο σχήμα. Αρχικά ($t_0 = 0$) τα σώματα είναι ακίνητα και το οριζόντιο τμήμα του νήματος έχει μήκος $l = 3{,}5R$. Ασκούμε στον κύβο οριζόντια δύναμη $F = 54N$ έτσι ώστε να ολισθαίνει με σταθερή επιτάχυνση $a = 2\ \text{m/s}^2$, ενώ ο τροχός κυλίεται χωρίς να ολισθαίνει. Βρείτε:

α. Τη γωνιακή επιτάχυνση του τροχού.

β. Τη χρονική στιγμή που τα δύο σώματα θα έρθουν σε επαφή.

γ. Την ταχύτητα του σημείου του τροχού που θα έρθει σε επαφή με τον κύβο λίγο πριν την κρούση.

δ. Την επιτάχυνση του υψηλότερου σημείου του τροχού όταν η κινητική ενέργεια του κύβου είναι 1,8 J.

ε. Τον ρυθμό μεταβολής της κινητικής ενέργειας του κύβου λίγο πριν την κρούση.

ζ. Την Συνισταμένη ροπή που δέχεται ο τροχός ως προς το σημείο επαφής του τροχού με το δάπεδο αν ο συντελεστής τριβής ολίσθησης μεταξύ κύβου και δαπέδου είναι $\mu = 0{,}5$

Απ.[α. $\alpha_\gamma = 10\ \text{rad/s}^2$, **β.** $t_1 = 1\ \text{s}$, **γ.** $\upsilon = 4\sqrt{2}\ \text{m/s}$, **δ.** $a_A = 10\ \text{m/s}^2$, **ε.** $dK/dt = 24\ \text{J/s}$**]**

Σκοπός της άσκησης είναι να θυμίσουμε ότι:

- *Η κύλιση μπορεί να θεωρηθεί ως σύνθετη κίνηση η οποία προκύπτει από την επαλληλία*
  Μιας μεταφορικής κίνησης = κίνηση του CM
  Και μιας περιστροφικής κίνησης γύρω από άξονα που διέρχεται από το CM
- *Τις σχέσεις που συνδέουν τα μεγέθη της μεταφορικής κίνησης* $(\Delta x_{cm}, \upsilon_{cm}, \alpha_{cm})$ *με τα αντίστοιχα μεγέθη* $(\Delta\theta, \omega, \alpha_\gamma)$ *της περιστροφικής κίνησης*
  $$\Delta x_{cm} = R \cdot \Delta\theta \quad, \upsilon_{cm} = R\omega \quad, \alpha_{cm} = R\alpha_\gamma$$
- *Τις εξισώσεις κίνησης*
- *Όλα τα σημεία του τεντωμένου τμήματος ενός νήματος έχουν ίδια ταχύτητα*
- *Το τμήμα του νήματος που είναι τεντωμένο συμπεριφέρεται ως μέρος του στερεού*
- *Το τύλιγμα-ξετύλιγμα του νήματος οφείλεται στην περιστροφική κίνηση*
- *Το μήκος του νήματος που τυλίγεται ή ξετυλίγεται οφείλεται στην περιστροφική κίνηση*
  και είναι $l_{\tau\upsilon\lambda\acute{\iota}\gamma\varepsilon\tau\alpha\iota}$ ή $l_{\xi\varepsilon\tau\upsilon\lambda\acute{\iota}\gamma\varepsilon\tau\alpha\iota} = r\theta$
  όπου r η ακτίνα στην οποία είναι τυλιγμένο το νήμα
- *Όταν λέμε «ρυθμός μεταβολής» εννοούμε τον στιγμιαίο ρυθμό μεταβολής*
- *Ο ρυθμός μεταβολής της κινητικής ενέργειας είναι:*
  $$\frac{dK}{dt} = \frac{dW_{\Sigma F}}{dt}$$

ΛΥΣΗ

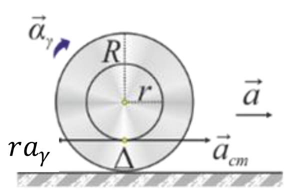

α. Ο τροχός κάνει κύλιση χωρίς ολίσθηση οπότε θα είναι $a_{cm} = \alpha_\gamma R$.

Για το σημείο Δ ισχύει:

$$a_\Delta = a_{cm} - \alpha_\gamma r = a_{cm} - \frac{R}{2}\alpha_\gamma$$

Η επιτάχυνση α του κύβου είναι ίση με την επιτάχυνση του σημείου Δ

$$a = a_{\Delta} \Rightarrow \alpha = a_{cm} - \frac{R}{2}\alpha_{\gamma} \Rightarrow \alpha = a_{cm} - \frac{a_{cm}}{2} = \frac{a_{cm}}{2} \Rightarrow a_{cm} = 2a = 4\frac{\mathrm{m}}{\mathrm{s}^2}$$

$$\alpha_{\gamma} = \frac{a_{cm}}{R} \Rightarrow \alpha_{\gamma} = 10\ \mathrm{rad/s^2}$$

Παρατηρούμε ότι το Κ.Μ. του τροχού έχει διπλάσια επιτάχυνση από την επιτάχυνση του κύβου . Έτσι κάθε στιγμή η μετατόπιση του Κ.Μ. του τροχού θα είναι διπλάσια από την μετατόπιση του κύβου.

β. Όταν έρθουν σε επαφή, το κέντρο μάζας του τροχού έχει διανύσει διάστημα x_1 και ο κύβος έχει διανύσει διάστημα x_2. Ισχύει:

$$x_1 = 2x_2$$

$$x_1 + R = x_2 + l \Rightarrow 2x_2 + R = x_2 + l \Rightarrow x_2 = l - R = 2{,}5R$$

Είναι:

$$x_2 = \frac{1}{2}\alpha t^2 \Rightarrow t = \sqrt{\frac{2x_2}{\alpha}} \Rightarrow t = \sqrt{\frac{2\cdot 2{,}5R}{\alpha}} \Rightarrow t = 1s$$

γ. Η ταχύτητα του κέντρου μάζας τη στιγμή $t = 1s$ θα είναι:

$$\upsilon_{cm} = a_{cm}\cdot t = 4\cdot 1 = 4m/s$$

Η γραμμική ταχύτητα των σημείων της περιφέρειας του τροχού θα είναι

$$\upsilon_{\gamma\rho} = \omega R = 4m/s$$

οπότε τη χρονική στιγμή $t = 1$ s η ταχύτητα του σημείου επαφής έχει μέτρο:

$$\upsilon = \sqrt{\upsilon_{cm}^2 + (\omega R)^2} = \sqrt{2}\upsilon_{cm} = \sqrt{2}a_{cm}t_1 \Rightarrow \upsilon = 4\sqrt{2}\ \mathrm{m/s}$$

δ. Το ψηλότερο σημείο έχει δύο συνιστώσες επιτάχυνσης που είναι κάθετες μεταξύ τους

- Την εφαπτομενική επιτάχυνση $a_{\varepsilon\varphi} = 2a_{cm} = 8\ \mathrm{m/s^2}$
- Την κεντρομόλο επιτάχυνση $\alpha_{\kappa} = \omega^2 R$

Από την κινητική ενέργεια του κύβου μπορούμε να υπολογίσουμε την ταχύτητα του κύβου και στη συνέχεια να βρούμε την γωνιακή ταχύτητα του τροχού από την οποία θα υπολογίσουμε την α_{κ}

$$K = \frac{1}{2}M\upsilon^2 \Rightarrow \upsilon = \sqrt{\frac{2\mathrm{K}}{\mathrm{M}}} \Rightarrow \upsilon = \sqrt{\frac{3{,}6}{6}} = \sqrt{0{,}6}m/s$$

$$\upsilon_{cm} = 2\upsilon \Rightarrow R\omega = 2\upsilon \Rightarrow \omega = \frac{2\upsilon}{R} \Rightarrow \omega^2 = \frac{4\upsilon^2}{R^2}$$

$$\alpha_{\kappa} = \omega^2 R = \frac{4\upsilon^2}{R^2}R = \frac{4\upsilon^2}{R} = \frac{4\cdot 0{,}6}{0{,}4} = 6\ \mathrm{m/s^2}$$

Η επιτάχυνση του υψηλότερου σημείου θα έχει μέτρο:

$$a_A = \sqrt{a_{\varepsilon}^2 + a_{\kappa}^2} \Rightarrow a_A = 10\ \mathrm{m/s^2}$$

ε. Ο ρυθμός μεταβολής της κινητικής ενέργειας του κύβου λίγο πριν την κρούση είναι:

$$\frac{dK}{dt} = \Sigma F\upsilon = Ma\upsilon = Ma^2 t_1 \Rightarrow \frac{dK}{dt} = 24 \text{ J/s}$$

ζ. Εφαρμόζουμε το θεμελιώδη νόμο για τον τροχό

Για τον κύβο.

$$\Sigma F = M\alpha \Rightarrow F - T - T_{o\lambda} = Ma \quad \Rightarrow T = F - Ma - \mu Mg = 54 - 30 - 6 \cdot 2 = 12N$$

Η.

$$\Sigma\tau = \tau_T + \tau_W + \tau_N + \tau_{Ts} = \tau_T = T \cdot \frac{R}{2} = 12 \cdot 0{,}2 = 2{,}4Nm$$